

Son dönemlerde, özellikle ticaret hukuku alanında uluslar üstü kurallar kavramı giderek artan bir şekilde önem arz etmektedir. Bu sebeple tüm uluslar için geçerli olan genel (örf ve adet veya ahlak) kuralları oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu kurallar oluşturulduktan sonra bunlara aykırı davranan gerçek veya tüzel kişi tacirler bu konuyla ilgili bir sicile (ticari sabıka) kaydedilebilirler. Bu sayede hakimler / hakemler önlerine

gelen davalarda uyuşmazlığın tarafı olan tacirlerin bu sicillerdeki kaydına göre, deyim yerindeyse ticaret ahlakı bakımından sabıkaları olup olmadığını görerek, ceza davalarındaki gibi ticari davalarda da kararlarını kişiselleştirebilirler ve böylece tacirlerin bu kurallara uymaya azami özeni göstermeleri sağlanabilir.(1)

Akademik ve hukuki yaklaşım böyledir. Yani böyle olmalıdır. Ticari ahlakın; kamu ahlakının bir yansıması olduğu muhakkaktır. Yani kamu vicdanı paralelinde gelişmelidir. Eğer ticarete bir ahlaksızlık var ve bu konu sorun teşkil ediyorsa, kamu vicdanı yara almış demektir. Bunun düzeltilmesi gerekir.

Global kriz kapımızı çalmadan önce dedikoduları dolaşmaya başlamıştı çoktan. Dedikodular dolaşırken bir yandan da ödemeler sarkmaya ve vadeler uzamaya başlamıştı. Firmaların elinde parası olmadığından değil, mümkün olduğu kadar geç ödeyip, (mümkünse ödemeyip) kazançlı çıkmak. Bu zincirleme trafik kazası veya duruşu gibidir. Siz durursanız trafik de durur. Siz devam ederseniz yani gereksiz durup trafiği tıkamazsanız arkanızdakilerin durması gerekmez. Tedarikçinizin parasını zamanında ödemiyorsanız, veya bayisi olduğunuz üreticinizin ödemelerini zamanında yapmıyorsanız kendi bindiğiniz dalı kesiyorsunuz demektir.

Ne kazanacaksınız. Bankaya yatırdığınız paralardan belli bir miktar faiz alacaksınız ama sistemin önüne koca bir taş koyup tıkanmasına sebep olacaksınız. Yani aslında kendinizi düşünüp kazandım zannederken sistemin çökmesine sebep olacaksınız. Piyasanın içinden biri olarak gözlemlerim şu ki, ödemeler dengesizliği 2006 Haziran ayından itibaren başlamış oldu. Bunun görünen 2 yüzü vardı. Dövizin bir ara dalgalanması ve ardından yaklaşık 1 yıl sonra yapılması planlanan Cumhurbaşkanı seçimleri. Cumhurbaşkanı normal usullerle seçilmesi gerekirken CHP ve yandaşları bunu gündeme getirerek bu meclis Cumhurbaşkanı seçemez diyerek meşruiyet sorunu çıkartmış ve bu konuda taraftarlarını kışkırtarak siyasi zemini

germiştir. Piyasada muhtemel bir kriz havası esmeye başlamış ve ödemeler yavaş yavaş sarkıtmaya başlamıştır. Muhtemel bir krizle dövizin yükseleceği ve elinde döviz bulunduranların YTL borçlarını karlı bir şekilde ödeyebileceğinin hesapları yapılmıştır.

Seçim yaklaştıkça sürekli meşruiyet sorunu gündeme getirilmiş ve kendileri de aynı seçimin sonucu ile meclise gelmiş CHP'li vekiller ve daha sonra ANAP ve DYP aynı oyuna ortak olarak bu günkü krizin zeminini oluşturmuşlardır. Cumhuriyet mitingleri ile halkı sokağa dökmüşler ve 10 Cumhurbaşkanı seçen meclisi 11.Cumhurbaşkanını seçemez hale getirmişlerdir. Mevcut anayasa ile seçilen Cumhurbaşkanı Köşkte otururken CHP'nin açtığı davaya istinaden Anayasa Mahkemesi seçim sürecini durdurarak bu anayasa ile Cumhurbaşkanı seçilemez diyerek yeni bir kaosa imza atmıştır. Ardından malum meclis seçimleri ve yeni meclis aritmetiği sonucunda kanun değişmediği halde 11. Cumhurbaşkanı'nın seçildiğini gördük. Aslında değişen bir şey olmamasına rağmen kamu vicdanını yaralamak pahasına Ülke seçim stresine sokulmuş ve çok yüksek meblağlar gereksiz yere heba edilmiştir. Kanunen kamu vicdanının yaranmasına zemin hazırlanmıştır. Kamu nezdinde kanunlarda olana göre değil birilerinin ne dediğine göre yapılan yorumlar sonuç olarak ticarete de yansımış ve bu gün dünyayı sarsan kriz bir bahane ile bizi de sıkıntıya sokmaya başlamıştır.

Şu anda pek çok firma çalışanlarını işten çıkartmak için fırsat beklemektedir. Bazıları başladılar bile. Fırsat bu fırsat diyerek İş kanunu ile zorlaştırılan personel çıkarmaları şu anda kriz bahanesi ile çok kolay halledilmektedir. Bu iş ahlaki değildir. Kasasında veya bankasında parası olduğu halde ödemeyerek döviz ve faiz getirisi hesapları yapanlar sistemden ne kazanacaklar acaba. Bu durumda zengin daha zengin, fakir daha fakir olacaktır. Eğer hak ve adalet diyorsak, ticari ahlak diyorsak, sözlerimizde duralım, ahde vefasızlık etmeyelim. Eğer kendi elimizle krizi büyütmek istemiyorsak ticari akitlerimize uyalım ve krizi büyümeden durduralım. Komşum siftah etmedi, diğer ihtiyacını da komşumdan al diyen Osmanlı esnafının ahlak yapısını hatırlayalım. O zaman göreceğiz ki krizler bize vız gelir.

Kaynak: <http://www.iibf.deu.edu.tr/dergi.php?idm=14> Doc.Dr. Selma BAKTIR

TİCARİ AHLAK

Ahmet TÜRKAN tarafından yazıldı.
Cuma, 03 Mayıs 2024 17:24 -

19.11.2008